

Asociace
pro mezinárodní
otázky
Association
for International
Affairs

Briefing Paper 5/2016

Uprchlíká krize v roce 2015 a evropská odpověď

—

Květen 2016

Uprchlíká krize v roce 2015 a evropská odpověď

—

Zora Hesová, Tomáš Jungwirth

Květen 2016

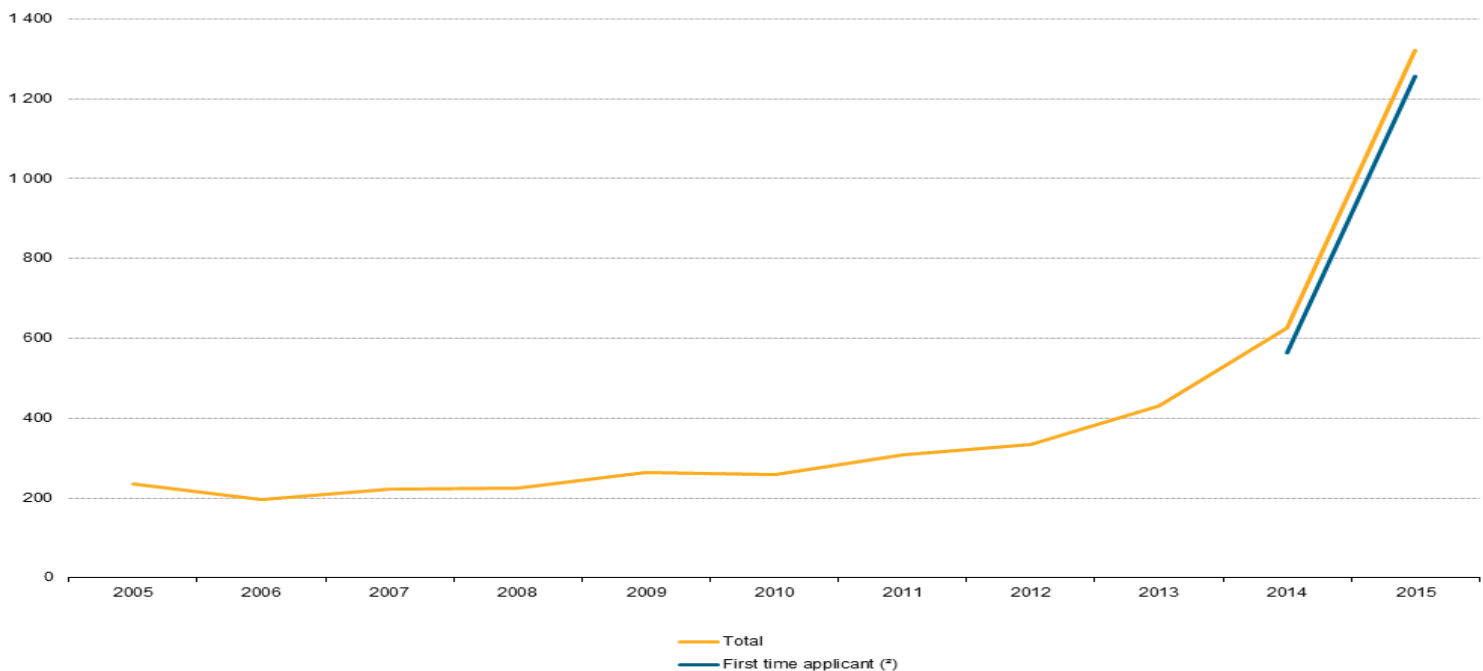
Text vznikl jako background paper pro účely projektu „Azylová a migrační politika EU do roka a do dne“.

© 2016 Asociace pro mezinárodní otázky (AMO). Všechna práva vyhrazena.
Názory vyjádřené v textu nejsou oficiálním stanoviskem vydavatele.

Otevřené hranice a osm krizových měsíců v Evropě

Uprchlická se stala předním politickým tématem na jaře a v létě roku 2015. Migrace do Evropy je přitom dlouhodobým jevem: ať už jde o migraci regulární, tedy např. za prací, nebo tzv. neregulární, tedy příchod lidí bez platných víz ve snaze nalézt mezinárodní ochranu a/nebo lepší životní perspektivu. Počet žádostí o azyl v EU se v posledních deseti letech pohyboval mezi 200 a 400 tisíci za rok. Už v roce 2013 se přiblížil půl milionu (485 000), v roce 2014 činil téměř o polovinu více (714 000)¹ a v roce 2015 překročil jeden milion².

(*) 2005–07: EU-27 and extra-EU-27.

(*) 2005–2013: not available.

Source: Eurostat (online data codes: migr_asycztz and migr_asyappctza)

V EU se příchod migrantů dotýkal na straně jedné zejména států na hranicích EU, které byly v souladu s Dublinským nařízením ve většině případů odpovědné za vyřízení azylových žádostí a případné poskytnutí mezinárodní ochrany. Na straně druhé se pak jednalo o několik cílových států, kam většina migrantů směřovala v rámci tzv. sekundární migrace (především Německo a Švédsko). Kapacity hraničních zemí byly dlouhodobě nedostatečné a Dublinský

¹ UNHCR, „Asylum Trends“, 2014, <http://www.unhcr.org/551128679.pdf>

² Celkový počet kladně vyřízených žádostí o azyl byl v roce 2015 v EU 333,350, polovina z nich se týkala Syřanů. Radio Free Europe, „EU Granted Asylum To More Than 330,000 Migrants In 2015“, 21. 4. 2016, <http://gandhara.rferl.org/a/eu-granted-asylum-migrants-last-year/27688019.html>

azylový systém v zásadě neférový. Navíc na jaře 2015 opět vzrostl počet migrantů utonulých ve Středozemním moři, na což Evropská komise reagovala požadavkem na posílení záchranných a bezpečnostních opatření v hraničních státech a jejich větší podporu ze strany evropských agentur (EASO a FRONTEX). Komise zároveň vyzvala k přípravě na možné přesídlení žadatelů z hraničních zemí do dalších států EU (tzv. *relokaci*), k urychlení vyhošťování nelegálních migrantů a navrhla dobrovolný pilotní projekt přesídlování (tzv. *resettlement*), tedy bezpečné přepravy potenciálních žadatelů o azyl ze třetích zemí do EU.³

Rok 2015 přinesl podstatné změny ve struktuře a logistice migrace. Stupňující se válka v Sýrii, horšící se podmínky pro přežití v Turecku a otevírání nových, bezpečnějších cest výrazně zvýšily počet lidí na útěku do Evropy. Od jara 2015 rostly počty neregulérních překračování hranic v Itálii a na Balkáně. V červnu 2015 došlo na italsko-francouzské hranici k projevům násilí a Francie uprchlíkům uzavřela na několik měsíců hranice.

Od jara 2015 nejvíce narůstal tlak na tzv. *balkánské cestě*. Do Řecka se migranti dostávali relativně bezpečnou cestou⁴ přes několikakilometrové průlivy mezi Tureckem a řeckými ostrovy. Přes balkánské země se na jaře už stovky uprchlíků denně dostávaly pěšky přes zelené hranice nebo díky převaděčům. Řecko přitom přicházející migranty důsledně neregistrovalo – jeho azylový systém je dlouhodobě považován za nefunkční. Makedonie se ze začátku pokoušela příchozí migranty zatýkat. V květnu a červnu už z Řecka přicházely tisíce lidí denně. Pod tlakem čísel a smrtelných úrazů⁵ se jim tato země, ve které zrovna probíhala největší politická krize za posledních deset let, rozhodla umožnit legální přechod na sever, a to bez systematické registrace. Podobně se zachovalo Srbsko. Jelikož na této balkánské cestě nejsou hory a hranice v celém rozsahu střežené, zabraňovat lidem v pohybu bylo nemožné. Jako nejjednodušší se ukázalo nechat je co nejrychleji projít do EU. Od června směli migranti používat státní dopravu v Makedonii, která byla pro účel rychlého průjezdu posílena, a později i v Srbsku. Legální krátkodobý přechod hranic a používání veřejné dopravy už na začátku léta výrazně zrychlily a zlevnily cestu z Řecka do EU.

³ Evropská komise, „Joint Foreign and Home Affairs Council. Ten point action plan on migration“, Luxemburg, 20. 4. 2015; http://europa.eu/rapid/press-release_IP-15-4813_en.htm

⁴ Bezpečnou v porovnání s plavbou z Líbye nebo Egypta. Riziko přeplavení 5 až 10 km průlivů mezi tureckou pevninou a řeckými ostrovy tkvělo především ve způsobu přepravy na přeplněných a nekvalitních člunech bez zkušené navigace; později ve skutečnosti, že čluny vyplouvaly v noci.

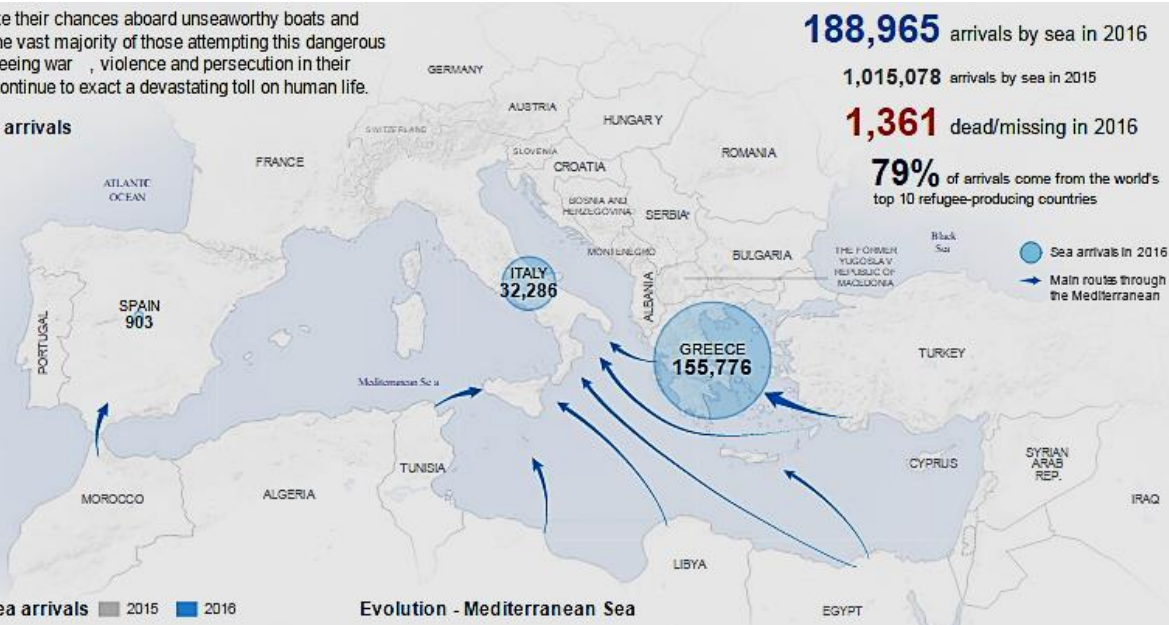
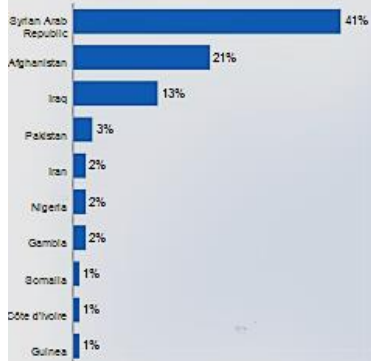
⁵ 25. 4. 2015 zemřelo 14 migrantů u města Veleš na železnici, podle které stovky lidí chodili po dobu týdne i víc pěšky přes Makedonii do Srbska. V důsledku neštěstí a pod tlakem občanské společnosti zavedla makedonská vláda třídní povolení pro průchod Makedonií, umožňující migrantům používat placených služeb veřejné dopravy. Tím de facto legalizovala průchod Balkánem. V říjnu 2015 začalo pod tlakem EU registrovat migranty i Srbsko (oficiálně oznamovali vůli podat si do 72 hodin žádost o azyl).

Increasing numbers of refugees and migrants take their chances aboard unseaworthy boats and dinghies in a desperate bid to reach Europe. The vast majority of those attempting this dangerous crossing are in need of international protection, fleeing war, violence and persecution in their country of origin. Every year these movements continue to exact a devastating toll on human life.

Top-10 nationalities of Mediterranean sea arrivals

Top-10 nationalities represent 89% of the sea arrivals based on arrivals since 1 Jan 2016

Comparison of monthly Mediterranean sea arrivals 2015 2016

Zdroj: [UNHCR](http://www.unhcr.org)

Maďarsko se od začátku krize snažilo naplňovat své dublinské povinnosti a odmítalo pouštět migranty dále do EU. V srpnu dosáhl počet bivakujících v Maďarsku a zejména na budapešťském nádraží takových rozměrů, že se blížil stavu humanitární katastrofy. Tisíce migrantů se vydaly pěšky po dálnici směrem do Rakouska. 21. srpna 2015 německá kancléřka Merkelová jednostranně rozhodla, že Německo nebude pro syrské uprchlíky uplatňovat dublinská pravidla, a tedy vracet žadatele o azyl zpět do prvního unijního státu, kam vstoupili. Stejný krok záhy učinilo Rakousko. 4. září Merkelová a rakouský premiér Faymann otevřeli hranice tisícům uprchlíků mezitím nahromaděným na maďarském území. Maďarsko pustilo uprchlíky do vlaků a zároveň dokončovalo v srpnu započatou stavbu plotu na hranici se Srbskem. V polovině září byl plot uzavřen a trasa se okamžitě přeměrovala přes Chorvatsko a Slovinsko dále do Rakouska. Týden před tímto krokem uzavřelo uprchlíkům hranici Dánsko. V polovině září začalo Německo dočasně kontrolovat cestovní doklady na hranicích s Rakouskem.

V létě už balkánskou cestou přes Makedonii (Gevgelia a Tabanovce), Srbsko (Preševo a Bapska), Chorvatsko (Šid) a Slovinsko do Rakouska (Spielesfeld) denně procházelo tři až šest tisíc lidí, což vedlo k permanentní humanitární krizi. Prchající bylo nutné nejen přesouvat, ale i informovat, usměrňovat (a provádět tzv. crowd management) a poskytovat jim jídlo, oblečení, lékařskou pomoc, případně přístřeší. Státy na celé balkánské cestě – od Řecka až po Rakousko – reagovaly na humanitární a administrativní výzvy masového přesunu se zpožděním. Logistiku a humanitární podmínky přesunu zajišťovaly v Makedonii a Srbsku a na počátku i v Chorvatsku tisíce samofinancovaných dobrovolníků z celé řady blízkých i vzdálenějších států Balkánu a EU. Migrační krize tak vedla v mnoha zemích k největším

projevům solidarity za poslední desetiletí. Teprve během podzimu jejich roli v Chorvatsku a Slovinsku částečně nebo úplně převzaly státní úřady a humanitární organizace. Makedonie a Srbsko získaly od EU finanční pomoc a postupně alespoň zefektivnily bezpečnost průchodu.

Zavírání balkánské cesty

Během léta 2015 si tzv. balkánská trasa vytvořila vlastní migrační dynamiku. Poměrně rychlá a levná cesta do otevřené Evropy motivovala k migraci nejen čím dál větší počet válečných uprchlíků zejména ze Sýrie a Iráku, ale i celou řadu lidí, kteří měli malou šanci na získání azylu: od Maročanů, Tunisánů a Egyptanů po Iránců a Pákistánců. Mnozí migranti vnímali fakticky otevřené hranice jako jedinečnou šanci pro emigraci.

První koordinovaný a efektivní krok v „řešení“ migrační krize učinily balkánské státy, a to nezávisle na evropských institucích a proti vůli kancléřky Merkelové, která v té době spolu s Komisí vedla jednání s Tureckem. Slovinsko, Chorvatsko, Srbsko a Makedonie (pod taktovkou Rakouska a za nepřítomnosti Řecka) uzavřely začátkem března celou migrační cestu těsně před dalším nárůstem počtu migrantů, očekávaným na jaře 2016.

Absence efektivního celoevropského řešení vedla zejména malé EU státy k jednostranným krokům. Tyto se ocitly pod administrativním a posléze i politickým tlakem. Chorvatsko a dvoumilionové Slovinsko neměly dost kapacit na dlouhodobé zajištění logistiky a policejního zpracování přesunu tisíců lidí a stály před hrozbou náhlé změny pravidel na přijímacím konci migrační cesty. Dánsko a Švédsko postupně omezily přijímací kapacity, a to až do momentu, kdy uprchlíky přijímalo prakticky pouze Německo a Rakousko. Od léta 2015 se výrazně změnila politická atmosféra v Bavorsku a Rakousku. V říjnu proběhly komunální volby ve Vídni, kde získala antiimigrační FPÖ. Postupně se i středové strany a vláda začaly nejprve rétoricky, a posléze i aktivně zasazovat o omezení příchodu migrantů. V lednu zveřejnilo Rakousko stropy pro denní počet do budoucna přijímaných žádostí o azyl (80, ročně 37 500) a průchodů přes jeho území (300)⁶. Následně omezilo Slovinsko počty průchozích a do měsíce byla balkánská cesta prakticky uzavřena.

Uzavření balkánské cesty předcházelo vytváření ad hoc koordinačních mechanismů a návrat policejní kontroly nad procházejícími. Makedonie a Srbsko postupně začaly pod tlakem EU registrovat procházející migranty. Do začátku roku 2016 se ustanovil systém policejní kontroly a spolupráce jak mezi Slovinskem a Chorvatskem a institucemi EU, tak mezi jednotlivými balkánskými státy. Tento postupně umožnil vytvořit společné koordinační mechanismy,

⁶ Die Zeit. „Österreich schafft Obergrenze für Asylbewerber“, 20. 1. 2016, <http://www.zeit.de/politik/ausland/2016-01/fluechtlingspolitik-oesterreich-reinhold-mitterlehner-beschaenkung>

z velké části iniciované a organizované Rakouskem, nebo např. i jednotný tzv. migrační pas. Slovinsko po konzultacích s Rakouskem začalo omezovat průchod určitým národnostem: v listopadu prohlásilo, že transfer umožní pouze Syřanům, Iráčanům a Afgháncům (SIA), v únoru začalo odmítat Afghánce. Lavinovitě průchod tzv. ne-SIA a později i Afgháncům odmítly i státy na spodní straně cesty, tedy Srbsko a Makedonie. Nakonec během vyjednávání s Tureckem uzavřely balkánské státy cestu úplně.

Refugees/Migrants Emergency Response - Mediterranean

Zdroj: [UNHCR](http://www.unhcr.org)

Postupné omezování prostupnosti hranic na tzv. válečné uprchlíky (SIA) prokázalo určitý demotivující efekt na jiné migranty, označované plošně jako ekonomiční migranti. Ve skutečnosti tímto byly také výrazně omezeny šance mnoha uprchlíků na získání azylu, zejména Eritrejců, Somálců, některých Íránců, ale i celé řady politicky pronásledovaných. Po březnu 2016 byla úplně znemožněna možnost podání žádosti v libovolném státě EU s funkčním azylovým systémem. Podobné národnostní klíče, zejména v otázce přednostního vyřízení žádosti o azyl, přístupu k sociálním službám atd. se z pragmatických důvodů používají v Rakousku a zejména v Německu dosud.

Evropská odpověď: váhání, krize, návrat k normálu

Do roku 2015 se debaty o evropské migrační politice týkaly zejména financování a organizace záchranných akcí ve Středozeří, spolupráce různých agentur EU a právních podmínek readmisí a v zásadě vedly k udržování statu quo.

V reakci na velký počet utonulých a nedostatečnou společnou odpověď zveřejnila Komise v květnu 2015 novou migrační strategii. Součástí návrhu bylo určité urgování k „bezodkladné činnosti“ ve věci rostoucího počtu utonulých ve Středozeří, ale i konkrétní návrh na přerozdělení žadatelů mezi ostatní státy EU podle určitého klíče, a to zejména z Itálie a Malty, které dlouhodobě logistické, administrativní a policejní aspekty migrace nezvládaly. Na summitu Evropské rady v červnu byl konsenzuálně přijat projekt relokace 40 000 žadatelů⁷, jakož i požadavek na zřízení tzv. hotspotů pro registraci nově přichodících, kterých mělo být šest v Itálii a pět v Řecku.

Česká republika, jakožto země obklopená členy EU a Schengenského prostoru, těží ze své pozice a počet žadatelů o azyl je u nás dlouhodobě mizivý, stejně jako byl malý počet migrantů procházejících Českem od léta 2015. Kvóty pro relokaci a resettlement byly prvním migračním tématem, které se České republiky na začátku roku 2015 bezprostředně týkalo a jež vyvolalo řadu negativních reakcí. Pod zvýšeným tlakem migrace se téma relokací stalo předmětem rozhodování kvalifikovanou většinou. V září Rada ministrů vnitra přijala systém přerozdělení povinných kvót migrantů mezi evropskými zeměmi a přehlasovala v něm opozici Česka, Maďarska, Slovenska a Rumunska. Současně se za podpory agentur FRONTEX a EASO postupně, těžkopádně a se zpožděním budovaly tzv. hotspoty.

Paralelně k postupnému uzavírání balkánské cesty a omezování příchodu uprchlíků jednala EU v čele s Německem s Tureckem o zvýšení kontroly pobřežní hranice výměnou za finanční podporu. První dohoda z podzimu 2015 nevedla k žádnému citelnému omezení příchodů. V březnu 2016 vyjednala EU tzv. plán Merkelová-Samson, navržený už v září 2015 soukromým think-tankem ESI (European Stability Initiative), sídlícího mimo jiné v Berlíně a v Istanbulu. Gerald Knaus, ředitel ESI, spolu s holandským politikem Diederikem Samsonem, tento plán systematicky prolobovali v evropských hlavních městech, zejména v Berlíně.⁸ Podle tohoto plánu omezí Turecko odchody migrantů do Řecka, které bude přichodící vracet a výměnou za každého vyhoštěného syrského migranta bude EU přijímat Syřany z tureckých táborů. Turecko získá podporu ve výši 6 miliard euro, urychleně se projedná vízová

⁷ Která měla být přijata v červenci a již v té době z návrhu byly vyňaty Maďarsko a Bavorsko kvůli vysokému počtu žadatelů o azyl.

⁸ Viz ESI, „The Merkel-Samson Plan – A proposal for the Syrian refugee crisis“, <http://www.esiweb.org/index.php?lang=en&id=597>

Briefing Paper 5/2016

Uprchlická krize v roce 2015 a evropská odpověď

Květen 2016

liberalizace pro občany Turecka cestující do EU a otevřou se nové kapitoly v rámci přístupových rozhovorů Turecka a EU.

Merkelové plán se vyznačuje podobnými rysy jako politika balkánských zemí, jen ve větším měřítku a v politicky a právně propracovanější formě: primárním cílem je očividně radikální omezení počtu přicházejících uprchlíků. Hranice zůstanou uzavřeny a uprchlíci budou moci cestovat do EU pouze v rámci programů resettlementu ze třetích zemí, které se vyznačují nedostatečnou kapacitou a zapojením malého počtu evropských států. Tím se prodlouží napjatý stav v Řecku, ve kterém bylo na jaře 2016 na 50 000 uprchlíků. Právě síla obrázků bídy v Idomeni a informace o uzavření cesty do Evropy mají pravděpodobně odrazující dopad na řadu potenciálních migrantů. Německý ministr vnitra Thomas de Maizière otevřeně řekl, že z Idomeni budeme, my Evropané, muset „vydržet pár tvrdých obrázků“ pro vyšší dobro omezení migrace.⁹ Zároveň plán motivuje Turecko k aktivnímu postupu na svých námořních hranicích, kde svou pasivitou dlouhodobě umožňovalo mnoha migrantům vycestovat do Evropy.

Zmíněný plán byl terčem kritiky ze strany humanitárních organizací. Některé výhrady byly v průběhu času zapracovány. Řecko se má stát odpovědným za zachování práva uprchlíků na azyl tím, že s pomocí orgánů EU vybuduje funkční azylový systém, který bude individuálně posuzovat jednotlivé žádosti. Zvýšil se i tlak na samotné azylové a lidskoprávní standardy Turecka, jehož velmi kontroverzní status jakožto „bezpečné“ země je nedílnou součástí plánu.

Tzv. EU-Turkey deal je nanejvýš dočasnou odpovědí na akutní krizi. Celá řada politických a právních aspektů dohody je nejistá: zda se podaří dlouhodobě motivovat Turecko k jeho naplňování, pokud nebude schopné např. dostát podmínkám vízové liberalizace; zda lze udržet status Turecka jako „bezpečné země“, do které lze vracet žadatele o azyl; zda bude Řecko schopno zajistit azylové řízení podle evropských standardů; zda postačí velmi omezený rozsah schválených relokací uvnitř EU (72 000 ročně). Migrace bude zjevně pokračovat jinými způsoby (převaděči už v květnu 2016 opět přivádí 100 až 200 lidí denně na Balkán) a jinými cestami (Středozeří, Ukrajina).

Návrat k normálu na Balkáně byl souběžně doprovázen výrazným zotřvením azylových podmínek v jednotlivých evropských zemích na migrační trase a vzestupem pravicových populistických stran. Rakousko přijalo restriktivní azylový zákon, Maďarsko chystá referendum o migraci a také Německo postupně přijalo opatření, která ztěžují podmínky slučování rodin a zavádějí zpět některé prvky Dublinského systému.

⁹ Die Welt, „Müssen jetzt ein paar harte Bilder aushalten“, 7. 4. 2016, <http://www.welt.de/politik/deutschland/article154124619/Muessen-jetzt-ein-paar-harte-Bilder-aushalten.html>

Evropská politika výhledově

V roce 2015 tedy Evropská migrační politika v podobě, v jaké byla do roku 2013 vyjednávána v rámci tzv. Common European Asylum System (CEAS), selhala: Stávající systém se ukázal jako nevyvážený a uvalující neúměrné náklady na několik hraničních zemí. Alternativy vyvíjeny nebyly. Harmonizace řízení a podmínek azylu nebyla před nástupem krize dokončena. Azylový systém řady hraničních zemí pod tlakem čísel přicházejících zkolaboval: dlouhodobě v Řecku, poté v Maďarsku. Větší koordinované kroky s cílem omezení migrace byly učiněny jednotlivými zeměmi nebo skupinami států (Německem a Nizozemím za asistence Komise, respektive Rakouskem a balkánskými zeměmi).

Ovšem zavření balkánské cesty a počáteční vyjednávání s Tureckem jsou pouze prvními dílčími kroky k navrácení určitého předkrizového normálu a k omezení příchodů do Evropy. Systematicky se tímto neřeší ani zdroje migrace (počet a situace uprchlíků na hranicích Evropy), ani jejich právo na podání žádosti o azyl ve státě, který ji efektivním způsobem zpracuje, ani jejich eventuální přijetí v evropských zemích.

Dočasné řešení naopak posiluje logiku externalizace řešení migrační krize: přesouvá břemeno opět na hraniční státy (Řecko, Bulharsko, Itálie) a na třetí státy (Turecko). Logika externalizace také vede k vytváření hromadných uprchlických táborů na evropských hranicích a ve třetích zemích. Ty se mohou výhledově stát i určitou výmluvou pro státy neochotné aktivně nabízet právní ochranu lidem v nouzi a zároveň epicentrem dlouhodobých civilizačních problémů, způsobených generacemi uprchlíků, které vyrůstají bez školní výchovy, kvalifikace, státní příslušnosti atd.

Otázky zajišťování práva na ochranu a integrace azylantů jsou do velké míry závislé na mechanismech evropské solidarity, která v roce 2015 zkolabovala skoro stejně spektakulárně, jako se otevřely jihoevropské hranice. Evropská komise publikuje návrhy, které neztrácejí ze zřetele ani právní závazky EU, ani širší migrační souvislosti, ale je v EU politicky izolována. Evropské státy se rozcházejí v interpretaci důvodů krize (zda byla způsobena objektivními příčinami či rozhodnutím jednotlivých politiků), v přístupu k řešení uprchlické krize (proaktivní, či pouze bezpečnostní) a v ochotě spolupodílet se na společných postupech (finančně a/nebo skrze přijímání žadatelů).

Ještě složitější otázkou je dlouhodobý a systematický přístup k řešení zdrojů a dopadů migrace: jak snižováním migračního tlaku skrze aktivní přesídlování ze třetích zemí a otevřenější migrační politikou, tak prostřednictvím investování politických a finančních prostředků s cílem zajištění lepších azylových a integračních podmínek ve třetích zemích.

Úkolem států EU v dalším roce tak bude nalézt shodu na reformě dosavadní migrační a azylové politiky a dát vzniknout systému, který bude spravedlivý a především udržitelný.

ASOCIACE PRO MEZINÁRODNÍ OTÁZKY (AMO)

AMO je nevládní nezisková organizace založená v roce 1997 za účelem výzkumu a vzdělávání v oblasti mezinárodních vztahů. Základním posláním AMO je přispívat k hlubšímu porozumění mezinárodnímu dění. Díky svým aktivitám doma i v zahraničí a dlouholeté historii je AMO vnímána jako čelní nezávislá instituce svého druhu v České republice.

K dosažení svých cílů AMO:

- formuluje a vydává studie a analýzy;
- pořádá mezinárodní konference, expertní semináře, kulaté stoly, veřejné diskuse;
- organizuje vzdělávací projekty;
- prezentuje kritické názory a komentáře k aktuálnímu dění pro domácí a zahraniční média;
- vytváří příznivější podmínky pro růst nové generace expertů;
- podporuje zájem o disciplínu mezinárodních vztahů mezi širokou veřejností;
- spolupracuje s řadou dalších domácích i zahraničních institucí.

VÝZKUMNÉ CENTRUM AMO

Výzkumné centrum AMO je předním českým think-tankem, který není spjat s žádnou politickou stranou ani ideologií. Svou činností podporuje aktivní přístup k zahraniční politice, poskytuje nestrannou analýzu mezinárodního dění a otevírá prostor k fundované diskusi. Hlavním cílem Výzkumného centra je systematické sledování, analýza a komentování mezinárodního dění se zvláštním zaměřením na českou zahraniční politiku.

Výzkumné centrum bylo založeno v říjnu 2003 jako analytický útvar AMO se zaměřením na mezinárodní vztahy a zahraniční, bezpečnostní a obrannou politiku. Jeho jádrem je [tým analytiků](#), jejichž prostřednictvím nabízí odbornou expertízu v hlavních problémech světových regionů a klíčových otázkách současné mezinárodní politiky. Výzkumné centrum zpracovává [vlastní odborné studie](#), analytici poskytují [komentáře](#) k aktuálnímu dění prostřednictvím médií. Dedikovanou platformou pro hodnocení mezinárodní politiky je [blog AMO](#).

www.amo.cz

